

**MOTIVAREA ȘI MOTIVAȚIA ÎN BIBLIOTECĂ.
STUDIU DE CAZ: BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB**

*ACHIEVEMENT MOTIVATION OF USARB LIBRARIANS:
A CASE STUDY OF SCIENTIFIC LIBRARY USARB*

Angela HĂBĂȘESCU¹, Valentina VACARCIUC²

„Alege-ți o meserie pe care să o iubești și nu vei lucra o zi în viața ta.”

Confucius

Abstract: *Motivația reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale salariaților din oricare organizație, inclusiv a bibliotecilor. În acest articol sunt prezentate rezultatele sondajului, realizat în luna aprilie 2022, privind rolul motivării și motivației în activitatea profesională a angajaților Bibliotecii Științifice a USARB.*

Cuvinte-chee: *motivația în muncă, motivarea bibliotecarilor, sondaje*

Abstract: *Motivation represents one of the most important problems of employees in any organization, including libraries. This paper discusses the results of the survey, conducted in April 2022, regarding motivation of librarians, their views on motivation, the effect of motivation on achievements, the role of motivation, the level of satisfaction of USARB Scientific Library employees and the effort the university managements are making to motivate librarians.*

Keywords: *motivation at work, motivation of librarians, power motivation, level of motivation, survey*

Profesia de bibliotecar este una veche. A apărut odată cu constituirea cărților și a altor documente în colecții și biblioteci. Pe măsura evoluției bibliotecii, au evoluat și funcțiile și atribuțiile bibliotecarului. Dacă la început, sarcina principală a bibliotecarului era de a colecta și depozita documente, de a asigura păstrarea lor, astăzi sarcinile lui au sporit mult. Profesia bibliotecarului este una cu puternice implicații în viața culturală, spirituală și științifică a societății.

Motivația reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale oricărei organizații, întrucât relația dintre ea și angajați săi este guvernată de motivele pentru care angajații se simt implicați în munca lor. Drept consecință, afirmăm că este necesar și important ca managerii organizației să fie capabili ”să traducă obiectivele organizației la nivelul angajaților și să le coreleze cu obiectivele lor personale, deoarece numai astfel organizația devine eficientă și își poate atinge obiectivele.” [1, p. 5]

Motivația în muncă implică un comportament al angajaților caracterizat prin interese, orientare și persistență în îndeplinirea sarcinilor. Acest comportament nu depinde numai de individ sau de contextul în care lucrează, ci reprezintă o

¹ Șefă birou, Biblioteca Științifică USARB, angelahabasescu@gmail.com

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, valentinavacarciuc62@gmail.com

interacțiune între personalitatea individului și mediul de lucru.

O bibliotecă va avea o imagine favorabilă la nivelul opinei publice, doar dacă personalul său reușește să creeze o atmosferă specifică și atrăgătoare în activitate. Prestigiul unei instituții poate fi ridicat sau distrus de prestația și calitatea personalului. Un bibliotecar amabil, competent, bine instruit și, bineînțeles, motivat, dispus să-și apere meseria și, în același timp, conștient că de activitatea sa depinde în mare măsură succesul în învățământ sau alte domenii bazate pe informații din bibliotecă, contribuie uneori decisiv la crearea și consolidarea imaginii instituției sale în societate.

Misiunea principală a bibliotecilor este de a oferi servicii de înaltă calitate clienților lor. Performanțele personalului determină într-o mare măsură nivelul de satisfacere al clienților și are un impact semnificativ asupra contribuției pe care o pot aduce bibliotecile în comunitățile lor. Salariații joacă un rol important în atingerea obiectivelor bibliotecii.

Este important să se recunoască faptul că factorii care afectează angajații bibliotecii ca personalitate pot avea un impact asupra performanței lui în furnizarea serviciilor. Motivația este esențială pentru bibliotecari ca și pentru alți profesioniști.

Pentru analiza mediului de muncă al bibliotecarilor din Biblioteca Științifică USARB, a fost realizat un studiu pe bază de chestionar, expediat prin e-mail angajaților în perioada lunii aprilie 2022.

Scopul studiului s-a axat pe determinarea principalelor motive, care influențează activitatea profesională a bibliotecarilor, atmosfera psihologică în colectivul BȘ USARB.

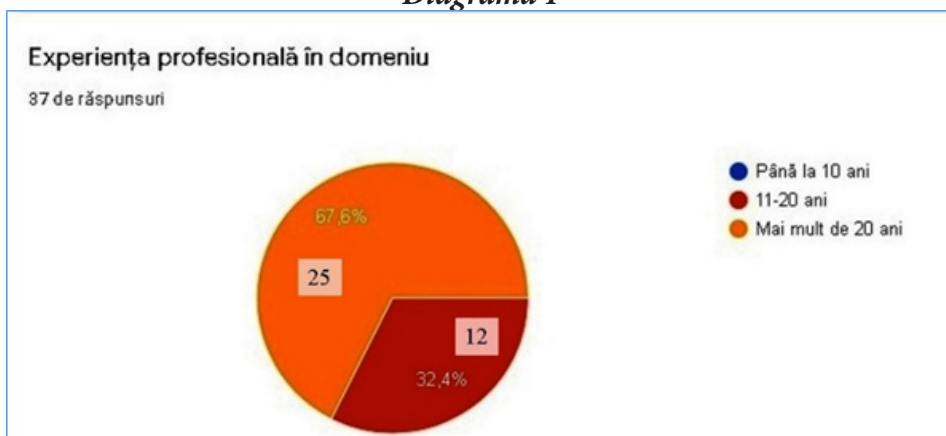
Obiectivele cercetării

- Obținerea unei imagini generale asupra opiniilor bibliotecarilor despre activitatea lor;
- Identificarea nivelului de motivare a personalului din partea administrației instituției.

Metodologie. Pentru realizarea scopului propus a fost efectuat un sondaj de opinie pe bază de chestionar cu ajutorul căruia au fost colectate date cantitative. Actorii sondajului au fost bibliotecarii Bibliotecii Științifice USARB.

Eșantionul supus investigației a cuprins un număr de 37 de persoane cu vârste cuprinse între 36 și 78 de ani, cu experiența profesională în domeniu, în cea mai mare parte peste 20 de ani (25 de respondenți) (Diagrama 1), 36 au fost de sex feminin, și numai o persoană de sex masculin.

Diagrama 1

Generalizarea datelor obținute a făcut posibilă trasarea unor concluzii cu diferite grade de detaliere, care sunt descrise mai jos. Chestionarul a inclus 12 itemi cu diverse forme de întrebări: închise, cu variante de răspuns deja formulate, mixte, întrebări de scală și deschise, fără variante de răspuns, fapt care a asigurat libertatea expresiei pentru fiecare respondent.

Prima întrebare a chestionarului a avut un caracter introductiv și a fost orientată spre identificarea nivelului de apreciere a profesiei de bibliotecar atât în instituția în care activează respondenții, cât și în societate. Răspunsurile la acest item au fost fără surprize. La etapa actuală crește rolul bibliotecarului în educație și învățământ, mai ales, dacă supunem analizei lucrul bibliotecilor în perioada de pandemie, cu efectuarea studiilor la distanță. Răspunsurile, odată în plus, au determinat situația reală: munca bibliotecarului în instituție este apreciată la justa valoare, pe când imaginea bibliotecarului în societatea contemporană este eronată. (Diagrama 2).

Diagrama 2

17 respondenți au marcat că munca bibliotecarului în Universitatea bălțeană este apreciată în mare măsură, 18 - într-o oarecare măsură și doar 2 persoane în mică măsură. 19 participanți au indicat o apreciere medie a bibliotecarului în societate, 17 respondenți au menționat o apreciere redusă și numai o persoană a evidențiat o mare apreciere a muncii bibliotecarilor în societate.

Întrebați dacă sunt mulțumiți de locul lor de muncă, 23 dintre respondenți au susținut că sunt mulțumiți, 11 au consemnat că sunt foarte mulțumiți, 3 respondenți au precizat că nu sunt prea mulțumiți (Diagrama 3).

Diagrama 3

Răspunsurile la prima întrebare denotă, în mare parte, că bibliotecarii sunt mulțumiți de ocupația lor profesională actuală.

În continuare respondenții au fost rugați să menționeze motivele esențiale care influențează satisfacția în ocupația lor. Pentru a ne orienta mai bine în conținutul întrebării prezentăm afirmațiile Lucreției Bîrz „Factorii care mențin satisfacția în muncă a personalului nu cresc motivarea angajaților, dar lipsa lor crează insatisfacția și demotivarea acestora. Factorii care mențin motivarea angajaților sunt: factorii financiari, condițiile de muncă, siguranța postului, factorii sociali. Factorii care cresc motivarea angajaților sunt factori psihologici: aduc acea satisfacție suplimentară pe care o caută angajații în muncă. Acești factori se orientează în special asupra conținutului posturilor ocupate de angajați și atunci când sunt prezenți, satisfacția în muncă a angajaților tinde să crească.” [1]

Respondenții au susținut că pun preț pe activitatea de bibliotecar din următoarele motive:

- Îmi place ocupația actuală, deoarece iubesc cartea, am fost pasionată de ea din copilărie;
- Un bibliotecar nu este doar un „păzitor de cărți”, ci un specialist de înaltă calificare cu multe sarcini și responsabilități...;
- Funcția pe care o ocup cuprinde problemele legate de procesul de instruire, educație, este o legătura indisolubilă dintre caracterul informativ și formativ, între formele de organizare a informării și documentării

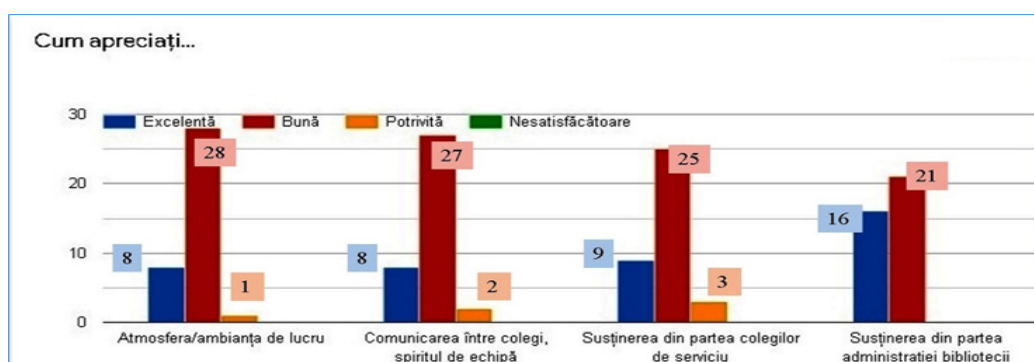
utilizatorului secolului XXI atât offline cât și online (foarte importantă în perioada învățământului la distanță);

- Da, îmi place pentru că mereu am posibilitatea de a învăța ceva nou, de a te dezvolta profesional;
- Inițial am ales profesia, trăiesc cu și prin ea;
- Îmi place cartea, promovarea lecturii, colegile mele, statutul social al bibliotecarului;
- Da, îmi place pentru că prevede o implicație activă în procesul de dezvoltare, valorificare, promovare, prezentare, păstrare a resurselor documentare, care contribuie la dezvoltarea învățământului universitar prin satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale utilizatorilor;
- Îmi place ocupația, bibliotecarul este un neobosit slujitor al cărții;
- Am iubit totdeauna cartea, atmosfera de bibliotecă;
- Da, îmi place pentru că asigură un mediu favorabil pentru dezvoltare profesională și personală;
- Îmi place ceia ce fac, deoarece totdeauna am iubit cartea și am știut din copilărie, că voi fi bibliotecară.

Printre argumentele aduse în defavoarea locului de muncă al bibliotecarului se enumără: salariile mici, unele condiții nefavorabile de muncă: frig, mobilă și tehnică învechită, lumină proastă și, în primul rând, neaprecierea la justa valoare a profesiei de bibliotecar în societate.

Următoarea întrebare a vizat aprecierea relațiilor în colectiv. 27 dintre respondenți consideră relațiile cu colegii ca fiind bune, 8 persoane - ca fiind excelente, foarte bune, și doar 2 persoane chestionate le determină ca modeste. Cam același este și aspectul referitor la atmosfera/ambianța de lucru și susținere din partea colegilor de serviciu. Relațiile cu superiorii, susținere din partea administrației bibliotecii a fost apreciată destul de înalt: 21 de chestionați au indicat o bună susținere și 16 - chiar excelentă (Diagrama 4).

Diagrama 4

Au urmat doi itemi, având drept scop evidențierea avantajelor și dezavantajelor locului de muncă. Printre punctele forte s-au menționat:

- Manifestare în activitate a memoriei bună, acurateței, responsabilității;
- Existența unui fond documentar bogat;
- Constituirea unei colecții electronice diverse (lucrările profesorilor, cărți scanate etc.);
- Prezența colecției bogate de materiale de referință (dicționare, enciclopedii, bibliografii, biobibliografii...);
- Întreținerea dialogului permanent cu beneficiarii bibliotecii;
- Asigurarea accesului la baze de date, locale, naționale și internaționale;
- Participarea activă, creativă și emoțională la evenimentele Facultăților, Catedrelor USARB;
- Popularizarea cărții și lecturii ca una din modalitățile de învățare și cunoaștere;
- Colaborare și realizare a parteneriatelor educaționale și de cercetare cu cele 4 facultăți, colegiu, liceu;
- Capacitatea de învățare, dezvoltare intelectuală;
- Însușirea tehnologiilor informaționale și comunicative, relația binefuncțională cu utilizatorii;
- Comunicarea cu generația tânără care stimulează la dezvoltarea personală;
- Multe cărți, informații, oameni inteligenți în preajmă.

Dezavantajele locului de muncă:

- Indiferența unor cadre didactice și studenți față de bibliotecă și informație;
- Participarea redusă a utilizatorilor la activitățile BȘ a USARB;
- Atenție modestă din partea Ministerului Culturii, Rectoratului;
- Insuficiența resurselor financiare disponibile pentru achiziție;
- Lipsa literaturii editate recent pentru unele domenii de activitate;
- Număr mic de exemplare ale documentelor solicitate (sunt numai în săli de lectură câte un exemplar, sau o ediție mai veche);
- Probleme cu furnizorii de documente, abonare la seriale, insuficiența finanțării, fapt ce limitează posibilitatea de a cumpăra resurse documentare pe diverse suporturi;
- Sunt de părerea că am rămas prea conservativi, e nevoie de mai multă deschidere și flexibilitate;
- Tehnică mai performantă, mobilă contemporană, salarii mici, frig și iluminare insuficientă

Următoarea întrebare a pus în discuție problema aprecierii activității bibliotecarilor. 16 dintre bibliotecarii intervievați au susținut că activitatea lor este apreciată relativ, nu la nivelul care ar dori, 21 bibliotecari sunt de părerea că activitatea este apreciată în totalitate (Diagrama 5).

Diagrama 5

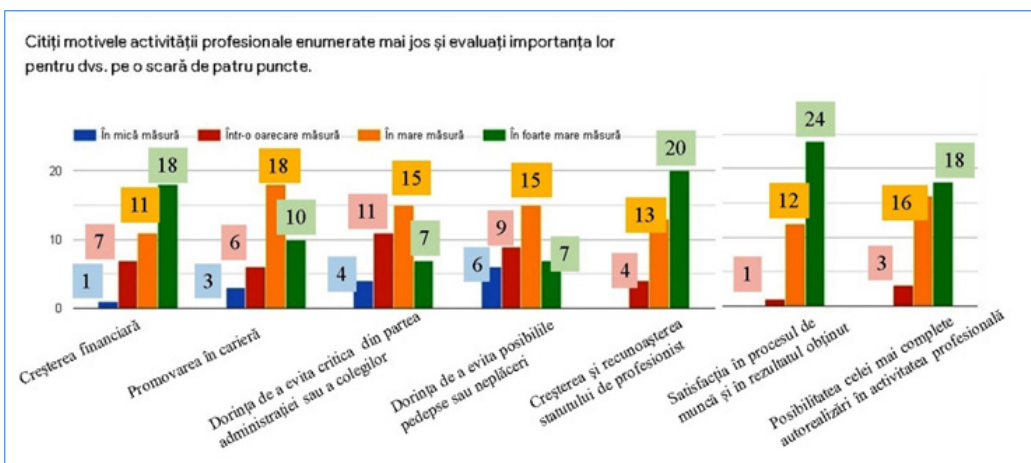

Următorul item a evaluat principalele motive ale activității profesionale a bibliotecarilor. Printre cele mai importante (mare și foarte mare măsură) au fost menționate:

- Satisfacția în procesul de muncă – 36 persoane;
- Posibilitatea unei autorealizări complexe în activitatea profesională – 34;
- Creșterea și recunoașterea statutului de profesionist – 33;
- Promovarea în carieră – 28 respondenți.

Au fost expuse, într-o măsură foarte mică, și alte motive: Dorința de a evita posibilele pedepse sau neplăceri persistente în alte activități profesionale (6 persoane), Dorința de a evita critica din partea administrației sau a colegilor - 4 persoane (Diagrama 6).

Diagrama 6

Din analiza răspunsurilor obținute putem constata, că majoritatea respondenților sunt motivați intrinsec. Acest tip de motivație provine din necesitățile

personale ale individului, fără presiune externă. Este de factură pozitivă, vine din interiorul persoanelor și prezintă un vector care dinamizează efortul pentru fiecare în atingerea scopului propus, manifestându-se prin: dorință (voință), implicare, perseverență, dezvoltare personală și performanță.

În consecință, putem afirma că în activitatea lor profesională bibliotecarii BȘ USARB se concentrează pe importanța socială și personală a profesiei de bibliotecar, pentru ei fiind importantă satisfacția profesională, oportunitatea de a comunica, precum și de a se autoperfecționa și autorealiza.

A urmat o întrebare, privind frecvența repartizării sarcinilor suplimentare bibliotecarilor din partea managerilor instituției. 13 din cei chestionați au afirmat că uneori mai des, uneori mai rar îndeplinesc sarcini suplimentare, 10 intervievați au susținut că foarte rar îndeplinesc misiuni suplimentare și numai o singură persoană nu este implicată în așa fel de realizări.(Diagrama 7).

Diagrama 7

Menționăm că, pentru lucru îndeplinit calitativ și eficient, administrația Bibliotecii Științifice USARB, cu susținerea conducerii Universității, oferă o gamă variată de factori motivaționali, care și determină o persoană să îndeplinească sarcini suplimentare. Aceștia ar putea fi: o creștere a salariului, acordarea unui salariu de merit pe o perioadă de câteva luni, acordarea premiilor, diplomelor, înaintarea la diferite concursuri, susținerea în procesul de atestare profesională, oferirea posibilităților de a-și perfecționa nivelul de cunoștințe în diferite domenii (cursurile de pedagogie inovativă, cursuri de studierea limbii engleze etc.), achitarea unor taxe de participare la cursurile de perfecționare etc.

În anul 2015, o echipă de bibliotecari din BȘ USARB s-au înscris la Programul de recalificare la Specialitatea – 344.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova, fiind

motivați și susținuți de către administrația bibliotecii și rectorat prin acordarea unui ajutor financiar, ceea ce, cu părere de rău, nu s-a mai repetat..

La întrebarea „Care sunt cele mai frecvente probleme pe care le întâmpinați în activitatea dvs. cotidiană”, majoritatea bibliotecarilor BȘ a USARB au menționat că nu se confruntă cu ele: *Nu întâmpin probleme serioase, care nu pot fi rezolvate; Nu avem probleme, pe care nule putem rezolva imediat; Un bibliotecar bun, profesionist, nu cred că ar trebui să întâmpine probleme; Probleme nu sunt, zilnic realizăm misiunea bibliotecii ca parteneri în educație și cercetare, tindem spre satisfacerea necesităților de informare.*

Întrebați dacă s-au gândit vreodată să-și schimbe locul de muncă, 26 dintre bibliotecarii intervieuați au dorec schimbări, pe când 11 ar dori un nou loc de muncă (Diagrama 8).

Diagrama 8

Bibliotecarii care nu dorec să-și schimbe ocupația actuală au venit cu următoarele argumente: le place să lucreze cu utilizatorii, le place ceea ce fac și nu se văd făcând altceva, simt că profesia de bibliotecar îi reprezintă și le aduce satisfacții profesionale: *Îmi place ceia ce fac și obțin o mare satisfacție atunci când văd ochii mulțumiți ai utilizatorului, Am fost atașată totdeauna de carte și de lectură, Avantajele acestei profesii includ erudiția ridicată a personalului de bibliotecă și capacitatea acestora de a lucra cu o cantitate mare de informații etc.*

Bibliotecarii care s-au gândit să-și schimbe ocupația au adus drept argumente: salariul mic, care nu satisface necesitățile materiale, neaprecierea profesiei de bibliotecar, dorința de a lucra într-un alt domeniu sau de a experimenta ceva nou.

Considerăm că orice colectiv de bibliotecari profesioniști prin activitate eficientă și productivă trebuie să contribuie la ridicarea statutului social al bibliotecarului și bibliotecilor, să se automotiveze zi de zi..

Reeșind din analiza răspunsurilor la întrebările chestionarului, concluzionăm:
– Cercetarea realizată a demonstrat recunoașterea rolului bibliotecarului

în educație și învățământ, fapt care impune o apreciere la justa valoare a bibliotecilor ca instituție de informare;

- Rezultatele cercetării relevă faptul că majoritatea bibliotecarilor sunt satisfăcuți de activitatea lor profesională;
- Pentru lucru îndeplinit calitativ și eficient, administrația Bibliotecii Științifice USARB, cu susținerea conducerii Universității, oferă o gamă variată de factori motivaționali care determină o persoană să se perfecționeze și să se realizeze la cel mai înalt nivel în activitatea profesională;
- Relațiile interpersonale în colectiv sunt bune și chiar exelente, fiind înalt apreciată susținerea din partea colegilor, managerilor superiori și funcționari ai Bibliotecii Științifice USARB;
- Printre argumentele aduse în defavoarea locului de muncă a bibliotecarului se numără: salariile mici, unele condiții nefavorabile de muncă: frig, mobilă și tehnică învechită, iluminare insuficientă;
- Personalul BȘ USARB este motivat, în mare parte, de satisfacția muncii, de oportunitatea de a se dezvolta, perfecționa într-un mediu profesional pozitiv cu recunoaștere sinceră a realizărilor individuale și colective;
- Îmbucurător este faptul că majoritatea colaboratorilor Bibliotecii Științifice USARB sunt pasionați de carte și devotați profesiei de bibliotecar.

O bibliotecă performantă nu poate exista fără salariați profesioniști de cea mai înaltă calitate, care trebuie apreciați și motivați

Referințe bibliografice:

1. BÎRZ, Lucreția. *Motivarea personalului – o problemă esențială a unei biblioteci* [online] [cit 03.05.2022]. Disponibil: <https://hcccdi.wordpress.com/resurse/carti-publicate/motivarea-personalului-o-problema-esentiala-a-unei-biblioteci/>
2. BURSUC, Oleg. *Motivarea personalului – concept dinamic în managementul educațional*. In: *Didactica Pro...* 2011, nr. 5-6 (69-70), pp. 7-10.
3. CURTA, Olimpia. *Motivare și motivație în bibliotecile românești* [online] [cit 03.05.2022]. Disponibil: https://www.academia.edu/29171446/Motivare_si_motivatie_in_bibliotecile_romanesti
4. LEVINȚA-PERCIUN, Elena. *Motivarea personalului: provocări și soluții* : Ghid practic pentru manageri din serviciul public. Chișinău, 2012, 60 p. ISBN 978-9975-66-305-2.
5. PÂNIȘOARĂ, Georgeta, PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu. *Motivare eficientă* : Ghid practic. Iași: Polirom, 2005, pp. 155-200. ISBN 973-681-969-8.
6. *Sursele motivării* [online] [cit 03.15.2022]. Disponibil: <https://www.didactform.snsr.ro/campanie-online/sursele-motivarii>
7. *Профессиональная мотивация персонала ЯОУНБ имени Н. А. Некрасова: материалы исследования* [online]. Ярославль, 2013, 37 p. [cit 04.05.2022]. Disponibil: <http://www.rlib.yar.ru/media/promotiv.pdf>